

Październikowa katastrofa

Porażki armii rosyjskiej w I wojnie światowej i pogarszająca się sytuacja gospodarcza spowodowała upadek caratu na początku 1917 r. Rewolucja lutowa 1917 nie uspokoiła sytuacji. Przyjęte demokratyczne decyzje nowego rządu: zniesienie cenzury, zniesienie kary śmierci, powszechna amnestia, rozwiązanie policji politycznej ułatwiły paradoksalnie w okresie wojny działanie potencjalnym wrogom państwa, a narodu nie zdążyły dla demokracji pozyskać. Władzę w miastach w coraz większym stopniu kontrolowały „rady delegatów robotniczych”, a na froncie

– „rady delegatów żołnierskich”. Powrót z emigracji w Szwajcarii Włodzimierza Lenina pociągnięciem specjalnym przez okupowaną przez Niemcy Europę w kwietniu oraz Lwa Trockiego w maju ożywiło akcję bolszewików, którzy występowali za przerwaniem działań wojennych. Propaganda i działalność bolszewików była finansowana przez sztab niemieckiej armii i skarb Cesarstwa Niemieckiego. Wywiad niemiecki już w 1915 za zgodą cesarza Wilhelma II, wdrożył tajny program wywołania rewolucji w Rosji. Celem programu było, poprzez aktywne wspieranie działalności bolszewików, wewnętrzne osłabienie Imperium Rosyjskiego i jego armii, a po zwycięskiej rewolucji wyeliminowanie Rosji z wojny, co ułatwić miało wygraną Niemiec na froncie zachodnim. Przemysł niemiecki mógł uzyskać dostęp do bogactw naturalnych Rosji. W maju 1917 r. bolszewicy stworzyli paramilitarne oddziały Gwardii Czerwonej. W lipcu 1917 r. miała miejsce pierwsza nieudana próba przejęcia władzy w Piotrogradzie przez bolszewików. Po tych wypadkach rząd Kiereńskiego zdelegalizował partię bolszewików jako agentów niemieckich, a Lenin ukrył się w Finlandii. Tymczasem szybko

narastał kryzys gospodarczy, demoralizacja armii, inflacja i przestępczość. Anarchia życia i apatia społeczeństwa rosyjskiego wobec demokracji były podstawami sukcesu partii bolszewików w cynicznej walce Lenina o władzę. W sierpniu 1917 r. zjazd nielegalnych bolszewików postanowił rozpocząć przygotowania do przejęcia władzy drogą powstania zbrojnego. Wobec wewnętrznego zagrożenia Rosji we wrześniu głównodowodzący wojsk rosyjskich generał Kornilow wysłał do Piotrogradu korpus kozacki. Premier Kiereński błędnie uz-

rewolucyjny, jako sztab przewrotu rewolucyjnego. W obronie republiki i demokracji 6 listopada Rząd Tymczasowy zdecydował o zamknięciu bolszewickich gazet oraz wymianie oddziałów garnizonu stolicy, lecz to już tylko przyspieszyło wybuch rewolucji. Oddziały Gwardii Czerwonej oraz popierający ich marynarze i żołnierze bez oporu zajęli strategiczne punkty stolicy Rosji. 7-8 listopada (24-25 października) cały Piotrogród był w rękach bolszewików. Przewrót odbył się niepostrzeżenie, a życie miasta toczyło się normalnie. Kiereński nieskutecz-

nie prosił wojsko o pomoc, a obradujący właśnie II Zjazd Rad Delegatów Robotniczych i Żołnierskich ogłosił przejęcie władzy przez Radę Komisarzy Ludowych z Leninem na czele. Wkrótce nowe władze zaczęły kontrolować większość miast Rosji. Chorąży Krylenko zamordował w Mohylewie głównodowodzącego generała Duchonina i zajął jego miejsce. Armia rosyjska uległa całkowitej demoralizacji i rozpadła się. Pierwszymi posunięciami rewolu-

nał to za próbę przejęcia władzy i wezwał robotników i marynarzy do obrony rządu, rozdając im z arsenałów broń i zniósł ograniczenia wobec bolszewików. Rząd bardziej bał się powrotu caratu i nie docenił partii Lenina. W ten sposób Kiereński utracił poparcie korpusu oficerskiego armii rosyjskiej, a w konsekwencji 2 miesiące później armia odmówiła mu pomocy przeciw bolszewikom. 14 września Rząd Tymczasowy proklamował ustrój republikański. Demokratyczne wybory parlamentarne miały odbyć się 25 listopada 1917. Jednak przewrót bolszewików nabrał niszczycielskiego tempa. W październiku do Piotrogradu powrócił Lenin, Komitet Centralny bolszewików przyjął rezolucję o powstaniu zbrojnym, utworzono Komitet Wojskowo-

cjonistów było wprowadzenie cenzury, utworzenie policji politycznej CzeKa i wprowadzenie czerwonego terroru wobec przeciwników politycznych. Nowy parlament zebrał się tylko jeden raz w styczniu 1918, po czym został rozpędzony przez bolszewików. W marcu 1918 r. rząd bolszewicki wycofał Rosję z koalicyjnego udziału w I wojnie światowej zawierając w Brześciu traktat pokojowy z Państwami Centralnymi, kosztem dużych ustępstw terytorialnych. Cele wojenne Niemiec zostały tym samym osiągnięte. Po wygranej wojnie domowej bolszewicy rozpoczęli w krajach przyszłego ZSRR utopię komunistyczną, która kosztowała życie i zdrowie miliony istnień ludzkich.